



Länsstyrelsen
Skåne



UNDERSÖKNING AV LANDMOLLUSKFAUNAN PÅ LOKALER I OMRÅDENA STORA HARRIE MOSSE OCH DAGSTORPS MOSSE, SKÅNE LÄN



Titel:	Undersökning av landmolluskfaunan på lokaler i områdena stora Harrie mosse och Dagstorps mosse, Skåne län
Utgiven av:	Länsstyrelsen Skåne
Författare:	Ted von Proschwitz, Göteborgs Naturhistoriska Museum
Beställning:	Länsstyrelsen Skåne Miljöavdelningen 205 15 Malmö Telefon 010-224 10 00
Copyright:	Länsstyrelsen Skåne
Diarinumner:	512-28909-2021
ISBN:	978-91-7675-283-8
Rapportnummer:	2022:15
Publiceringsår:	2022
Omslagsbild	Stora Harrie mosse, foto: Mikael Olofsson/Länsstyrelsen Skåne
Hemsida	www.liferestored.se

This report is produced with the contribution of the LIFE Programme of the European Union.

The views and opinions expressed in this report are those of the LIFE RestoRED project and do not necessarily represent the policy or position of the European Commission or the agency CINEA.

Den här rapporten har producerats med stöd av Europeiska kommissionens LIFE-program.

Ståndpunkter och faktainnehåll representerar projektet LIFE RestoRED och representerar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller byrå CINEAs uppfattning eller ståndpunkt.

Innehållsförteckning

BAKGRUND	5
METODIK	5
UNDERSÖKTA PUNKTER	6
STORA HARRIE MOSSE	6
Undersökningsyta 1	6
Kommentarer till faunan	7
Undersökningsyta 2	7
Kommentarer till faunan:	9
Undersökningsyta 3	9
Kommentarer till faunan	10
Undersökningsyta 4	10
Kommentarer till faunan	11
Sammanfattande kommentarer till Stora Harrie mosse	11
DAGSTORPS MOSSE	12
Undersökningsyta 1	12
Kommentarer till faunan	13
Undersökningsyta 2	13
Kommentarer till faunan	15
Undersökningsyta 3	15
Kommentarer till faunan	16
Sammanfattande kommentarer till Dagstorps mosse	16
YTTERLIGARE INFORMATION	16
REFERENSER	17

Bakgrund

På uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (kontaktperson Maria Sandell) undersöktes landmolluskfaunan i fyra respektive tre delytor i rikkärrskomplexen Stora Harrie mosse och Dagstorps mosse. Undersökningarna är en del av EU-projektet Life RestoRED, LIFE19 NAT/SE/000172, och avser att undersöka landmolluskfaunan före återställning (schaktning) av ytorna till rikkärr. I respektive område finns en kontrolllyta som kommer att lämnas orörd. Undersökningarna inriktades på lämpliga biotoper för sällsynta grynsnäckor (släktet *Vertigo*) som förekommer i Skåne: *Vertigo moulinsiana* (Dupuy) [större grynsnäck], *Vertigo geyeri* Lindholm [kalkärrsgrynsnäck] och *Vertigo angustior* [smalgrynsnäck]. Samtliga är Natura 2000-arter och de två förstnämnda är rödlistade i Sverige. Efter återställandet av ytorna avser Länsstyrelsen att följa upp landmolluskfaunans utveckling.

Metodik

Inom varje av de av Länsstyrelsen avgränsade ytorna utvaldes tre insamlingspunkter. Urvalet skedde i fält med utgångspunkt från platser där de ekologiska förutsättningarna för landmollusker bedömdes som bäst. På varje insamlingspunkt insamlades markförna och mossor om en volym av ca 15-20 liter, vilken sällades i ett förnasåll med maskvidd 0,5 cm. Det anrikades sållgodset (ca 0,5 l) medtogs till laboratoriet där det torkades. En enkel kolorimetisk pH-mätning med universalindikatorvätska gjordes på det våta sållprovet. Värdena redovisas nedan i kvartssteg (eg. 6; >6; 6,5; >7; 7 etc.). Sållprovstagningen kompletterades med bankning av förna och mossor (från området närmast sållningspunkten) i bunke – materialet skakas kraftigt i en metallbunke så att snäckorna lossnar och sedan kan plockas upp från bunkens botten. De insamlade snäckorna artbestämdes med hjälp av stereolupp, och en utvärdering av landmolluskfaunan i varje insamlingsyta – utgående från artsammansättning och arterna ekologi gjordes (se nedan).

Arternas förekomst anges med relativa abundansvärden enligt nedan:

+ = endast tomskal

1 = 1

2 = 2-9

3 = 10-99

4 = 100-999

Undersökta punkter

Siffrorna nedan hänvisar till områdena i Länsstyrelsens kartor – numreringen av ytorna går från väster mot öster. I varje yta gjordes insamlingar på tre punkter (1-3), definierade av koordinaterna nedan. Inventeringarna på samtliga punkter gjordes 2021-09-04 (Stora Harrie) och 2021-09-05 (Dagstorp).

Stora Harrie mosse

Undersökningsyta 1

Schaktningsyta. Insamlingspunkter: Punkt 1 (6189009/1332239); **Punkt 2** (6188990/1222514); **Punkt 3** (6189026/1332272). **Undersökningsdatum:** 2021-09-04. **Beskrivning av ytan:** Betad, delvis fuktig ängsmark med källiga partier. Nerbetad, tämligen glest stående vass, Riklig knapptåg, inslag av lågstarrarter, något kärrtistel. I vissa partier dominerande gräs. Lokalt ängsvädd, ställvis riklig gåsört. I källiga partier dominerande brunmossor i botten. **pH:** 7; 7; >7.

Art	Relativ abundans				Anmärkning
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Sammanlagt för ytan	
<i>Succinea putris</i> [större bärnstenssnäcka]	1	1	-	2	
<i>Oxymoma elegans</i> [mindre bärnstenssnäcka]	2	-	+	2	
<i>Vertigo angustior</i> [smalgrynsnäcka]	3	1	+	3	Natura 2000-art
<i>Vertigo antivertigo</i> [hjärtgrynsnäcka]	2	1	1	3	
<i>Vertigo pygmaea</i> [ängsgrynsnäcka]	1	+	2	2	
<i>Pupilla pratensis</i> [kärrpuppsnäcka]	2	2	+	3	Rikkärrsart
<i>Vallonia pulchella</i> [ängsgrässnäcka]	1	1	2	3	
<i>Punctum pygmaeum</i> [punktsnäcka]	1	1	+	2	

<i>Nesovitrea hammonis</i> [strimglanssnäcka]	1	+	1	2	
<i>Cepaea nemoralis</i> [parksnäcka]	-	1	2	2	
<i>Carychium minimum</i> [ängssdvärgsnäcka]	2	2	+	2	
<i>Deroceras laeve</i> [sumpsnigel]	1	-	-	1	
<i>Deroceras agreste</i> [ängssnigel]	2	1	1	2	
<i>Deroceras reticulatum</i> [åkersnigel]	2	1	1	2	
Antal arter	13	12	12	14	

Kommentarer till faunan

Snäckfaunan består huvudsakligen av hygrofila arter som är vanliga i kärr i Skåne. Anmärkningsvärda rikkärrsarter är de ovanligare *Vertigo angustior* (smalgrynsnäcka) [Natura 2000-art] och *Pupilla pratensis* (kärrpuppsnäcka) – båda tämligen talrika.

Undersökningsyta 2

Kontrolltyta. Insamlingspunkter: Punkt 1 (6188953/1332499); **Punkt 2** (6188990/1332514); **Punkt 3** (6188981/1332525). **Undersökningsdatum:** 2021-09-04. **Beskrivning av ytan:** Delvis källigt rikkärr-kalkfuktäng. Delvis igenväxande med glest stående vass. Enstaka låga uppslag av viden. Lågstarrarter, blåtåtel, axag-tuvor, ängsvädd, darrgräs. Kärrtistel. Botten av brunmossor. **pH:** <7; 7; 7.

Art	Relativ abundans				Anmärkning
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Sammanlagt för ytan	
<i>Succinea putris</i> [större bärnstenssnäcka]	+	1	1	2	
<i>Oxymoma elegans</i> [mindre bärnstenssnäcka]	2	+	+	2	
<i>Cochlicopa lubrica</i> [skogsagatsnäcka]	1	+	-	1	
<i>Vertigo angustior</i> [smalgrynsnäcka]	1	-	-	1	Natura 2000-art
<i>Vertigo antivertigo</i> [hjärtgrynsnäcka]	2	2	1	3	
<i>Vertigo pygmaea</i> [ängsgrynsnäcka]	1	2	1	2	
<i>Pupilla pratensis</i> [kärrpuppsnäcka]	-	1	-	1	Rikkärrsart
<i>Vallonia pulchella</i> [ängsgrässnäcka]	2	1	2	3	
<i>Punctum pygmaeum</i> [punktsnäcka]	1	1	2	2	
<i>Nesovitrea hammonis</i> [strimglanssnäcka]	+	-	-	+	
<i>Trochulus hispidus</i> [skäggsnäcka]	-	-	+	+	
<i>Carychium minimum</i> [ängssdvärgsnäcka]	2	2	1	3	
<i>Carychium tridentatum</i> [skogsdvärgsnäcka]	+	-	-	+	
<i>Deroceras laeve</i> [sumpsnigel]	1	-	-	1	
<i>Deroceras agreste</i> [ängssnigel]	2	1	-	2	
<i>Galba truncatula</i> [amfibisk dammsnäcka]	1	-	1	2	
Antal arter	14	10	9	16	

Kommentarer till faunan:

Snäckfaunan består huvudsakligen av hygrofila arter som är vanliga i kärr i Skåne. Anmärkningsvärda rikkärtsarter är de ovanligare *Vertigo angustior* (smalgrynsnäcka) [Natura 2000-art] och *Pupilla pratensis* (kärrpuppsnäcka) – men av dessa påträffades endast ett levande exemplar vardera, vilket indikerar att populationerna är mycket svaga.

Undersökningsyta 3

Schaktningsyta. Insamlingspunkter: Punkt 1 (6188974/1332606); **Punkt 2** (6188965/1332616); **Punkt 3** (6188924/1332615). **Undersökningsdatum:** 2021-09-04. **Beskrivning av ytan:** Fuktig ängsmark, starkt igenväxt med tämligen låg, ställvis tätande vass. Ställvis enstaka låga videbuskar. Rikligt inslag av gräs, bl.a. blåtåtel. Lokalt kvanne, riklig blodrot. Jordmossor. Botten tämligen hård. **pH:** 7; 7; >7.

Art	Relativ abundans				Anmärkning
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Sammanlagt för ytan	
<i>Succinea putris</i> [större bärnstenssnäcka]	+	+	2	2	
<i>Oxymoma elegans</i> [mindre bärnstenssnäcka]	1	1	+	2	
<i>Cochlicopa lubrica</i> [skogsagatsnäcka]	+	+	2	2	
<i>Vertigo angustior</i> [smalgrynsnäcka]	2	2	+	2	Natura 2000-art
<i>Vertigo antivertigo</i> [hjärtgrynsnäcka]	1	2	-	2	
<i>Vertigo pygmaea</i> [ängsgrynsnäcka]	1	2	-	2	
<i>Vertigo substriata</i> [strimgrynsnäcka]	1	2	-	2	
<i>Vallonia pulchella</i> [ängsgrässnäcka]	1	1	1	2	
<i>Nesovitrea hammonis</i> [strimglanssnäcka]	+	+	-	+	
<i>Cepaea hortensis</i> [trädgårdssnäcka]	+	-	-	+	

<i>Cepaea nemoralis</i> [parksnäcka]	-	-	2	3	
<i>Carychium minimum</i> [ängssdvärgsnäcka]	+	2	+	2	
<i>Arion vulgaris</i> [mördarsnigeln]	2	1	1	2	
<i>Deroceras agreste</i> [ängssnigel]	-	2	-	2	
<i>Deroceras reticulatum</i> [åkersnigel]	-	-	1	1	
Antal arter	12	12	9	15	

Kommentarer till faunan

Snäckfaunan består huvudsakligen av hygrofila arter som är vanliga i kärr i Skåne. Anmärkningsvärd rikkärtsart är den ovanligare *Vertigo angustior* (smalgrynsnäcka) [Natura 2000-art], dock ej riklig. Ett negativt drag är förekomst av den invasiva snigeln *Arion vulgaris* (mördarsnigel).

Undersökningsyta 4

Schaktningsyta Insamlingspunkter: Punkt 1 (6188974/1332606); **Punkt 2** (6188965/1332616); **Punkt 3** (6188924/1332615). **Undersökningsdatum:** 2021-09-04. **Beskrivning av ytan:** Ängsmark med kort, slaget gräs (ej betat) Ställvis enstaka vasstrån. Ett fåtal mycket grunda diken i riktning S mot N, mot något djupare dike. Åkervicker, fräken, lokalt blodrot, mossor. Hård botten. **pH:** 6,5; 6; <7.

Art	Relativ abundans				Anmärkning
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Sammanlagt för ytan	
<i>Succinea putris</i> [större bärnstenssnäcka]	2	1	-	3	
<i>Oxymoma elegans</i> [mindre bärnstenssnäcka]	2	+	-	2	
<i>Cochlicopa lubrica</i> [skogsagatsnäcka]	2	2	+	3	

<i>Vertigo antivertigo</i> [hjärtgrynsnäcka]	1	+	-	1	
<i>Vertigo pygmaea</i> [ängsgrynsnäcka]	1	1	-	2	
<i>Vallonia pulchella</i> [ängsgrässnäcka]	1	1	+	2	
<i>Arion vulgaris</i> [mördarsnigel]	1	-	-	1	
<i>Deroceras agreste</i> [ängssnigel]	1	-	-	1	
<i>Deroceras reticulatum</i> [åkersnigel]	-	-	2	2	
Antal arter	8	6	3	9	

Kommentarer till faunan

Snäckfaunan är relativt artfattig består av några hygrofila arter som är vanliga i kärr i Skåne. Endast ett levande exemplar påträffades av en i kärr i Skåne annars allmänna *Vertigo antivertigo*. Biotopen dock genomgående torr och i nuvarande skick mindre lämplig för landmollusker. Ett negativt drag är förekomst av den invasiva snigeln *Arion vulgaris* (mördarsnigel).

Sammanfattande kommentarer till Stora Harrie mosse

I området finns individrika populationer av karakteristiska rikkärrsarter som *Vertigo angustior* (smalgrynsnäcka) och *Pupilla pratensis* (kärrpuppsnäcka), vilka inte torde ha svårigheter att kolonisera återställda rikkärrspartier. Däremot påträffades inte den för rikkärr med god hydrologi och kontinuitet typiska arten *Vertigo geyeri* (kalkkärsgrynsnäcka). Det kan också nämnas att Stora Harrie mosse tidigare var enda svenska lokal för *Vallonia enniensis* (kärrgrässnäcka) – nu utdöd i Sverige. Kanske man skulle kunna göra ett försök med återintroduktion? pH i området överlag högt.

Dagstorps mosse

Undersökningsyta 1

Kontrolllyta. Insamlingspunkter: Punkt 1 (6190608/1328655); **Punkt 2** (6190608/1328633); **Punkt 3** (61900611/1328612). **Undersökningsdatum:** 2021-09-05. **Beskrivning av ytan:** Rikkärr-kalkfuktäng , ställvis källigt. Tämligen hårt hästbetat – ställvis söndertrampat. Spridda låga videbuskar. Lågstarr-blåtåteläng med inslag av knapptåg, ängsvädd, blodrot, fackelblomster, kärrsälting. Orkidéer, darrgräs. Botten av brunmossor. **pH:** 7; 7; 6,5

Art	Relativ abundans				Anmärkning
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Sammanlagt för ytan	
<i>Succinea putris</i> [större bärnstenssnäcka]	1	1	-	2	
<i>Oxymoma elegans</i> [mindre bärnstenssnäcka]	2	+	+	2	
<i>Cochlicopa lubrica</i> [skogsagatsnäcka]	1	-	1	2	
<i>Vertigo angustior</i> [smalgrynsnäcka]	1	+	-	1	Natura 2000-art
<i>Vertigo antivertigo</i> [hjärtgrynsnäcka]	2	2	1	3	
<i>Vertigo pygmaea</i> [ängsgrynsnäcka]	-	1	+	1	
<i>Vertigo subatriata</i> [strimgrynsnäcka]	1	-	-	1	
<i>Pupilla pratensis</i> [kärrpuppsnäcka]	2	2	1	3	Rikkärrsart
<i>Vallonia pulchella</i> [ängsgrässnäcka]	2	1	2	2	
<i>Zonitoides nitidus</i> [kärrbuksnäcka]	2	-	-	2	
<i>Nesovitrea hammonis</i> [strimglanssnäcka]	1	+	+	1	

<i>Carychium minimum</i> [ängssdvärdsnäcka]	2	1	1	3	
<i>Arion vulgaris</i> [mördarsnigel]	1	-	-	1	
<i>Deroceras laeve</i> [sumpsnigel]	1	-	-	1	
<i>Deroceras agreste</i> [ängssnigel]	1	1	-	2	
<i>Deroceras reticulatum</i> [åkersnigel]	-	1	2	2	
<i>Galba truncatula</i> [amfibisk dammsnäcka]	2	1	+	2	
Antal arter	15	12	10	17	

Kommentarer till faunan

Snäckfaunan består av hygrofila arter som är vanliga i kärr i Skåne.

Anmärkningsvärda rikkärtsarter är de ovanligare *Vertigo angustior* (smalgrynsnäcka) [Natura 2000-art] – dock endast ett exemplar funnet levande – och *Pupilla pratensis* (kärrpuppsnäcka). Ett negativt drag är förekomst av den invasiva snigeln *Arion vulgaris* (mördarsnigel).

Undersökningsyta 2

Schaktningsyta. Insamlingspunkter: Punkt 1 (6190599/1328655); **Punkt 2** (6190582/1328664); **Punkt 3** (6190539/1328666). **Undersökningsdatum:** 2021-09-05. **Beskrivning av ytan:** Hårt (häst)nedbetad ängsmark med spridda låga videbuskar (nedbetade). Mycket trampspår. Örtvegetationen helt nerbetad, enstaka älgört, fackelblomster, orkidéer. Jordmossor. I grunda svackor något fuktigt. Hård botten. pH: >7.

Art	Relativ abundans				Anmärkning
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Sammanlagt för ytan	
<i>Succinea putris</i> [större bärnstenssnäcka]	2	-	-	2	
<i>Oxymoma elegans</i> [mindre bärnstenssnäcka]	1	1	-	2	
<i>Cochlicopa lubrica</i> [skogsagatsnäcka]	2	+	-	2	
<i>Vertigo angustior</i> [smalgrynsnäcka]	1	1	-	2	Natura 2000-art
<i>Vertigo antivertigo</i> [hjärtgrynsnäcka]	1	2	+	2	
<i>Pupilla pratensis</i> [kärrpuppsnäcka]	1	1	+	2	Rikkärrsart
<i>Vallonia pulchella</i> [ängsgrässnäcka]	1	+	1	2	
<i>Vallona costata</i> [ribbgrässnäcka]	1	1	-	2	
<i>Zonitoides nitidus</i> [kärrbuksnäcka]	2	-	-	2	
<i>Nesovitrea hammonis</i> [strimglanssnäcka]	1	+	-	1	
<i>Cepaea hortensis</i> [trädgårdssnäcka]	-	+	-	+	
<i>Carychium minimum</i> [ängssdvärgsnäcka]	2	1	+	3	
<i>Carychium tridentatum</i> [skogsdvärgsnäcka]	+	-	-	+	
<i>Arion vulgaris</i> [mördarsnigel]	1	1	-	2	
<i>Deroceras reticulatum</i> [åkersnigel]	-	1	1	2	
Antal arter	13	12	5	15	

Kommentarer till faunan

Snäckfaunan består av hygrofila arter som är vanliga i kärr i Skåne.

Anmärkningsvärda rikkärrsarter är de ovanligare *Vertigo angustior* (smalgrynsnäcka) [Natura 2000-art] och *Pupilla pratensis* (kärrpuppsnäcka) – båda dock i relativt låg frekvens. Ett negativt drag är förekomst av den invasiva snigeln *Arion vulgaris* (mördarsnigel).

Undersökningsyta 3

Schaktningsyta. . Insamlingspunkter: Punkt 1 (6190599/1328655); **Punkt 2** (6190582/1328664); **Punkt 3** (6190539/1328666). **Undersökningsdatum:** 2021-09-05. **Beskrivning av ytan:** Mycket kraftigt nerbetad (hästbete) ängsmark med smörblommor, riklig gåsört, klöverarter. I vissa fläckar endast gräs. Inslag av ängstistel, fibblor, enstaka stånds. Mycket torrt. **pH:** >6; >6, 6.

Art	Relativ abundans				Anmärkning
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Sammanlagt för ytan	
<i>Succinea putris</i> [större bärnstenssnäcka]	2	+	-	2	
<i>Oxymoma elegans</i> [mindre bärnstenssnäcka]	1	+	+	1	
<i>Cochlicopa lubrica</i> [skogsagatsnäcka]	1	+	1	2	
<i>Vallonia pulchella</i> [ängsgrässnäcka]	2	-	-	2	
<i>Arion vulgaris</i> [mördarsnigel]	1	1	1	2	
<i>Deroceras agreste</i> [ängssnigel]	1	-	-	1	
<i>Deroceras reticulatum</i> [åkersnigel]	1	-	-	1	
Antal arter	7	4	3	7	

Kommentarer till faunan

Snäckfaunan är artfattig, några hygrofila arter som är vanliga i kärr i Skåne påträffades. Överhuvudtaget inga arter i släktet grynsnäckor (*Vertigo*). Den torra genomgående torra, och nedbetade biotopen är, i sitt nuvarande skick, inte lämplig för landsnäckor. Ett negativt drag är förekomst av den invasiva snigeln *Arion vulgaris* (mördarsnigel).

Sammanfattande kommentarer till Dagstorps mosse

I området finns flera populationer av karakteristiska rikkärrsarter som *Vertigo angustior* (smalgrynsnäcka) och *Pupilla pratensis* (kärrpuppsnäcka). Av den första arten dock inte individrikt. Däremot påträffades inte den för rikkärr med god hydrologi och kontinuitet typiska arten *Vertigo geyeri* (kalkkärsgrynsnäcka). Faunan är något fattigare än på lokalerna i området Stora Harrie mosse, vilket troligen beror på det tämligen starka hästbetet. En negativ faktor är att den starkt invasiva arten *Arion vulgaris* (mördarsnigel) är vanlig i hela området. pH i området överlag högt.

Ytterligare information

För ytterligare information om de aktuella grynsnäckorna (släktet *Vertigo*) se Artfaktabladen (von Proschwitz 2018, 2021a, 2021b och Artdatabanken 2020). Även för övriga i ytorna funna arter, deras ekologi och förekomst i Sverige finns information på motsvarande Artfaktablad (skrivna av T. von Proschwitz) på SLU Artdatabankens webbsidor.

Referenser

Artdatabanken (ed) 2020 Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

von Proschwitz, T. 2021a. Artfakta *Vertigo angustior*.

<https://artfakta.se/naturvard/taxon/vertigo-angustior-101964>

von Proschwitz, T. 2018. Artfakta *Vertigo geyeri*.

<https://artfakta.se/naturvard/taxon/vertigo-geyeri-101967>



Stora Harrie mosse

Delytor för inventering av grynsnäckor

- kontroll
- schakt

0 87,5 175 350 Meters





Dagstorps mosse

Delytor för inventering av grynsnäckor

- kontroll
- schakt

0 87,5 175 350 Meters





www.lansstyrelsen.se/skane